

Сергій Степанович Пирога,

кандидат юридичних наук, доцент,

Карпатський університет імені Августина Волошина (м. Ужгород),

кафедра правознавства та канонічного права (доцент);

 <https://orcid.org/0000-0002-7093-3207>,

e-mail: sergiropyroha@meta.ua

ПРАВОВІ ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПРАВЕДЛИВОГО РОЗПОДІЛУ ДОХОДІВ ДЛЯ ГАРАНТУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Досліджено взаємозв'язок між розподілом доходів і соціально-економічним розвитком держави та запропоновано правові методи забезпечення. Це передбачає запровадження справедливих ринкових цін, що визначається сумою доданої вартості товару чи послуги, нарахованого на неї ПДВ та сумарної амортизації на всіх стадіях виробництва й розподілу. Визначено додану вартість як суму факторних доходів фірми: фонду оплати праці та прибутку. Справедливий розподіл доходів у суспільстві забезпечується запровадженням прогресивних ставок оподаткування доходів фізичних осіб і прибутків підприємств.

Ключові слова: додана вартість, витрати, справедлива ринкова ціна, амортизація, розподіл доходів.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Стаття 1 Конституції України передбачає, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Соціальна, правова держава – це держава, яка забезпечує реалізацію економічних, соціальних і культурних прав людини з метою досягнення необхідного рівня матеріального стану особи та членів її сім'ї. Забезпечення економічних, соціальних і культурних прав людини передбачає створення умов для забезпечення сталого розвитку, передумовою якого є справедливий розподіл доходів у суспільстві. Сьогоднішня економічна й соціальна політика України не забезпечує ані сталого розвитку, ані справедливого розподілу доходів, а тому потребує радикальних змін.

Стан дослідження проблеми

Еволюцію дискусій про перерозподіл доходу від заробітної плати до прибутку та його вплив на сталий розвиток можна простежити в останні десятиліття [1]. Визначення законів, які регулюють розподіл доходу, як заявив Д. Рікардо у своїх «Принципах політичної економії та оподаткування», є головною проблемою політичної економії [2]. Ці питання викликають серйозне занепокоєння, однак єдиного бачення

щодо проблеми досі немає. Не бачимо навіть альтернативних теорій, які допомогли б зрозуміти багато аспектів, пов'язаних із питаннями розподілу доходу й економічного зростання, а також взаємозв'язку між ними. Економічні кризи почастишали, а нерівність у доходах за багатьма показниками погіршилась як ніколи [3].

Віра в те, що економічне зростання принесе користь усім верствам суспільства, стало загальноприйнятим у політичному й економічному контекстах. Як влучно зазначає Дж. Стігліц, «приплив піднімає всі човни» [4]. Ця стратегія передбачає, що поміркований рівень заробітної плати приведе до більш стабільної економіки та більш продуктивної економічної системи. Такі ідеї перемістили стратегії розподілу доходів у бік капіталу. Реформи та зміни в економічній політиці призвели до зниження частки заробітної плати в надії, що це зниження стимулюватиме інвестиції та призведе до прискореного зростання [5, р. 13–39]. Відкриття внутрішніх фінансових ринків для іноземного капіталу сприяло ерозії частки заробітної плати [6]. Зміни в розподілі доходу призвели до зниження частки заробітної плати у Сполучених Штатах на 5 процентних пунктів і навіть більше в європейських країнах, які впали приблизно на 10 процентних пунктів [7]. Зниження заробітної плати мало важливі наслідки, які можна побачити через зв'язок заробітної плати й продуктивності та її вплив на шлях економічного зростання. Справедливий розподіл доходів між працею та капіталом веде до зростання продуктивності праці, підвищує купівельну спроможність домогосподарств і створює стимул для подальшого економічного зростання¹. Однак протягом останніх десятиліть зростання заробітної плати відстає від зростання продуктивності². Збільшення розриву між продуктивністю і заробітною платою спостерігалось в багатьох країнах, зокрема у США, Японії та Німеччині (більш чітко), де середня заробітна плата знизилася, попри позитивне зростання середньої продуктивності праці.

У деяких країнах (наприклад, в Україні та Бразилії) намагаються підвищити сукупний попит шляхом стимулювання експорту, що, як вважають, може забезпечити довгострокове зростання. Однак орієнтація на цю модель зростання вимагає утримання реального обмінного

¹ Global Wage Report 2012/13: Wages and Equitable Growth. Technical Report. Geneva : International Labor Organization, 2013. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_194843.pdf (дата звернення: 26.12.2023).

² Заробітна плата у світі в 2020–2021: заробітна плата і мінімальна заробітна плата у період пандемії COVID-19. Женева : Міжнародна організація праці, 2020. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_780028.pdf (дата звернення: 26.12.2023).

курсу істотно заниженим. Занижений обмінний курс автоматично знижує доходи працівників і, як наслідок, знижує продуктивність праці. З економіки вимиваються товари з високою доданою вартістю, падає кваліфікація працівників, а основним експортним товаром стає сировина. Лише багаті на сировинні ресурси країни можуть собі дозволити таку модель зростання.

Настав час переглянути обґрунтованість цієї політики розподілу капіталу та вивчити можливість альтернативного шляху, заснованого на політиці розподілу на користь праці, що супроводжується законодавчими змінами та структурною політикою, яка сприятиме збільшенню заробітної плати й забезпечить набагато стабільніший режим зростання в майбутньому.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є виявлення правових методів забезпечення оптимізації розподілу доходів та його впливу на сукупний попит й економічне зростання.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити такі *завдання*:

- 1) дослідити взаємозв'язок між розподілом доходів і соціально-економічним розвитком держави;
- 2) запропонувати зміни до Податкового кодексу України для забезпечення справедливого розподілу доходів, уникнення шахрайства в податковій сфері та легалізації тіньового сектору економіки.

Наукова новизна дослідження

Обґрунтовано необхідність нового визначення об'єктів оподаткування, встановлено взаємозв'язок між базами оподаткування прямих і непрямих податків, унесків і зборів, запропоновано структуру справедливих ринкових цін.

Виклад основного матеріалу

Економічне зростання та розподіл доходів були головними проблемами класичних економістів А. Сміта та Д. Рікардо. Починаючи з робіт Дж. Кейнса, сучасні макроекономісти (особливо прихильники «нового Кейнсіанства») свідомі того, що закон Сея може бути застосований лише в разі, коли ціни є цілком гнучкими. Закон Сея передбачає, що попит завжди можна задовольнити, змінюючи ціни залежно від попиту на ринку і незалежно від обсягів виробництва товарів та послуг. Фактично концепція Сея взаємозв'язку між розподілом доходу та економічним зростанням, запроваджена класичними економістами, передбачала рівність між вартістю товарів, що пропонуються до продажу, і наявною сумою грошей у покупців. Ця ідея в роботах Дж. Кейнса одержала назву «принцип платоспроможного попиту».

Закон Сея – економічний закон, за яким сукупний попит автоматично поглинає весь обсяг продукції, вироблений відповідно до наявної технології та ресурсів в умовах економіки з гнучкими цінами. Відповідно до закону Сея попит і пропозиція завжди врівноважуються. Однак вільні ціни можуть зрівноважити попит навіть при знижених обсягах виробництва. В Україні механізм дії цього закону можна спостерігати наочно: індексація доходів населення збільшує попит, який автоматично задовольняється підвищенням цін. Інфляційні очікування спонукають виробників підвищити ціни так, щоб зберегти і навіть збільшити свою маржу. Замість зростання виробництва маємо прискорене зростання цін, зниження обмінного курсу та «повзучу» інфляцію. З моменту уведення в обіг української гривні в 1996 році її курс змінився з 1,76 грн за 1 дол. США до більше ніж 27,2 грн за 1 дол. США на кінець 2021 року¹. За цей же час сукупний державний борг зріс від 21,69 % до 69,55 % валового національного доходу (далі – ВНД)².

Технічний прогрес є як причиною, так і результатом економічного зростання, тому будь-які засоби, які стимулюють зростання, прискорюють його [8]. Передбачається, що темпи зростання продуктивності праці позитивно залежать від темпів зростання капітальних фондів на одного працівника. Більша частка капіталу на одного працівника забезпечує вищу продуктивність праці, визначаючи зростання ендогенним процесом. Отже, збільшення інвестицій збільшує запаси капіталу та через кейнсіанський «мультиплікатор» стимулює економічне зростання.

Варто зауважити, що перерозподіл доходів на користь прибутків не передбачає автоматичного збільшення інвестицій і переходу до інноваційної моделі розвитку. Водночас перерозподіл доходів на користь прибутків знижує купівельну спроможність населення, обмежує попит і стримує економічне зростання. Красномовним свідченням цього є модель економіки України, яка забезпечувала перерозподіл доходів на користь прибутків. Частка заробітної плати у створеній доданій вартості в Україні не перевищувала 23 % [9]. Однак сам по собі розподіл доходів може не лише не прискорювати економічне зростання, а навіть сповільнювати його. Усе залежить від того, для яких цілей будуть використані одержані прибутки. У табл. 1 подано обсяги доданої вартості, створеної промисловістю України в 1996 році та

¹ Архів валютних курсів // Мінфін : сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/exchange/archive/> (дата звернення: 26.12.2023).

² World Development Indicators // The World Bank : сайт. URL: <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators> (дата звернення: 26.12.2023)

впродовж 2018–2022 років. Обсяги промислового виробництва постійно знижувалися. Лише у 2021 році спостерігалось повернення до рівня 2018 року. Однак максимальне значення протягом 2018–2022 років на понад 10 % менше рівня виробництва 1996 року. При цьому обсяги зовнішнього боргу значно перевищували встановлені нормативи, а його обслуговування потребувало близько 10 % ВНД.

Таблиця 1

**Обсяги промислового виробництва та державних боргів
(за даними The World Bank)**

Показники	Роки					
	1996	2018	2019	2020	2021	2022
Промисловість (враховуючи будівництво), додана вартість (% ВВП)	33,78	23,29	22,58	20,80	23,15	19,24
Обсяги зовнішнього боргу (% ВНД)	21,69	92,21	80,16	82,67	69,55	–
Загальне обслуговування боргу (% ВНД)	–	11,17	8,96	10,86	7,43	–

Постійне зниження обсягів виробництва свідчить, що прибутки не інвестувалися у виробництво. Проблема в тому, що податкова система не передбачала інвестицій прибутків. Адже ставка податку на прибуток залишалася стабільною 18 %, а розподілений прибуток оподатковувався за ставкою 5 %. Тоді як інтереси держави вимагали принципово іншої податкової політики: ставка податку на прибуток мала визначатися залежно від напрямку використання коштів.

Навіть із цими обмеженнями напрямів використання прибутків політика перерозподілу доходів на користь прибутків в Україні не може в принципі стимулювати зростання обсягів виробництва. Проблема не лише в тому, що Податковий кодекс України забезпечує широкі можливості для мінімізації прибутків і штучного генерування збитків, а й через надто низьку купівельну спроможність переважної більшості населення. Середній рівень доходів працівників ледве покриває фактичний прожитковий мінімум, а рівень виплат пенсіонерам не передбачає їх участі в економіці як споживачів узагалі.

Навіть за наявності інвестицій розвиток виробництва неможливий за відсутності споживача вироблених товарів і послуг. Єдина можливість залучення громадян в економіку України як споживачів

вимагає перерозподілу доходів на користь заробітної плати (за рахунок зменшення частки прибутку). Це підвищить платоспроможний попит і може за певних умов стимулювати зростання. Дж. Кейнс вважав, що стимулювання попиту здатне забезпечити повну зайнятість.

З метою стимулювання сукупного попиту використовують чотири методи: дефіцитні витрати уряду; стимулювання приватних інвестицій через зниження процентних ставок; цільові податкові пільги; перерозподіл доходів від багатих до бідних (хоча це найбільш політично суперечливий варіант). В останньому випадку модель зростання фундаментально спирається на попит, стимульований зростанням реальної заробітної плати [10].

Невиважена політика уряду взагалі не передбачає ніякого економічного зростання. За понад 30 років незалежності України промислове виробництво лише знижувалося. Безальтернативним вектором розвитку є політика перерозподілу доходів на користь доходів споживачів. Оптимальні пропорції передбачають розподіл створеної доданої вартості у пропорції 50 % на 50 %. При цьому розділ 5 Податкового кодексу України має бути переписаний заново, починаючи від визначення об'єктів оподаткування, бази і ставок податків, порядку сплати і закінчуючи обліком та звітністю.

Об'єктом оподаткування будь-яких непрямих податків (ПДВ, податок з роздрібних продажів, податок з обороту, акциз тощо) слід визначити додану вартість. Поняття доданої вартості в Податковому кодексі України не визначено, що власне й забезпечує всі відомі методи ухилення, уникнення чи оптимізації оподаткування. Для усунення цих проблем в оподаткуванні додану вартість доцільно визначити як суму факторних доходів фірми – фонду оплати праці та прибутку.

Запропоноване визначення поняття «додана вартість» встановлює нерозривний її зв'язок з об'єктами оподаткування. Фонд оплати праці може слугувати об'єктом кількох податків і внесків. Зокрема, в Україні він є об'єктом для нарахування соціальних внесків, податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) і військового збору. Прибуток є об'єктом оподаткування податком на прибуток. Розподілений прибуток у вигляді дивідендів підлягає додатковому оподаткуванню, а нерозподілений прибуток та передбачені законодавством пільги з податку на прибуток формують приріст капіталу. В Україні доцільно запровадити ще один податок на приріст капіталу. Такий податок справляється практично в усіх країнах ЄС.

Передбачені законодавством податки і внески нараховується з фонду оплати праці та прибутку, а додана вартість визначатиметься сумою сплачених податків і внесків з фонду оплати праці та з прибутку. На визначену таким чином додану вартість нараховується

ПДВ. Додана вартість і нарахований ПДВ становить результат діяльності фірми у звітному періоді.

Потребує нового визначення й поняття «ціна». Ціна – це грошова оцінка споживачем доданої вартості, створеної виробником. Визначена ринком ціна включає в себе такі складові: додану вартість, створену продавцем, нарахований на неї ПДВ, амортизацію основних фондів продавця та будь-які витрати виробництва. До витрат виробництва відносимо вартість усіх товарів та послуг, використаних у виробництві реалізованого товару, тобто сумарну додану вартість, нарахований і фактично сплачений ПДВ та амортизацію основних фондів на всіх попередніх стадіях виробництва. Для підакцизних товарів до цих складових витрат додається фактично сплачений акцизний податок. На кожній стадії виробництва й розподілу створюється нова вартість, яка оцінюється ринком та являє собою суму таких складових: додана вартість, ПДВ та амортизація.

При реалізації товару ПДВ, нарахований на створену продавцем додану вартість, має сплачуватися покупцем безпосередньо в бюджет, а не на рахунок покупця. Решта вартості товару, що включає в себе створену продавцем додану вартість, амортизацію й витрати виробництва, повинна перераховуватися на рахунок продавця. Поступова сплата ПДВ до бюджету на кожній стадії виробництва й розподілу виключає податкові правовідносини між платниками.

Адміністрування всіх податків, об'єктом оподаткування яких є додана вартість та її складові, фонд оплати праці й прибуток, повинне здійснюватися одним відділом податкової служби. Цей відділ має здійснювати адміністрування ПДВ, єдиного соціального внеску, ПДФО, військового збору і податку на прибуток на кожній стадії виробництва й розподілу. Сума сплачених податків і внесків однозначно визначатиме ціну товару чи послуги. Ціна абсолютно вільна та визначається лише попитом на ринку, але кожній ціні, за якою реалізуються товари і/або послуги, має відповідати цілком певна сума сплачених податків, внесків і зборів, передбачених законодавством України.

На будь-якій стадії виробничого циклу створюється товар, який реалізується на ринку. Ціна визначається покупцями на ринку. Дохід на кожній стадії виробництва є чітко визначеним – це сума факторних доходів фірми, нарахований ПДВ та амортизація. Дохід фірми залежить від ціни реалізації товару мінус затрати попередніх стадій виробництва, які включають факторні доходи всіх попередніх стадій, нарахований і сплачений сумарний ПДВ і сумарну амортизацію. Дохід продавця (фонд оплати праці і прибуток) визначається ціною реалізації мінус затрати, нарахований ПДВ та амортизація.

Вичерпне визначення складових ціни повністю виключає можливість застосування всіх відомих методів оптимізації податкових

платежів. Сформована так ціна є справедливою ринковою ціною, яка повинна застосовуватися на всіх етапах виробничого і/або розподільчого циклів. Жодних інших цін в економіці України бути не повинно.

Використання справедливих ринкових цін спонукатиме виробників до збільшення обсягів виробництва, покращення якості товарів і послуг як єдиного способу підвищення прибутків. Усі відомі методи накручування витрат чи маніпуляції цінами втратять сенс.

Справедливі ринкові ціни дозволяють створити конкурентне ринкове середовище навіть там, де за наявних умов конкуренція неможлива в принципі. Оскільки ціна реалізації вільна (за скільки зможем продати), доходи працівників і підприємців можуть значно відрізнятись від середнього рівня в країні. Формування ефективної структури економіки передбачає вирівнювання норм прибутку в різних галузях економіки від інвестицій та оптимальний розподіл створеної доданої вартості між фондом оплати праці і прибутком, а також розподіл фонду оплати праці між членами колективу, який створив цю додану вартість. Єдиним ринковим регулятором для досягнення цих пріоритетів має стати податкова система держави.

За чинної структури економіки доходи різних фірм можуть значно відрізнятись, оскільки залежать від цін, що складаються на ринку. Отже, можуть значно відрізнятись доходи працівників і прибутки підприємств у різних секторах виробництва. Для їх вирівнювання доводиться коригувати ставки податків на двох рівнях. Необхідно оптимізувати розподіл доходів між фондом оплати праці і прибутком, а також розподіл фонду оплати праці між працівниками, праця яких забезпечила отримання доходу. У Європейському Союзі доходи між фондом оплати праці і прибутком розподілені приблизно навпіл, але можуть відхилитися на кілька відсотків від цієї пропорції у деяких країнах¹.

Для забезпечення оптимальних пропорцій розподілу податкова система має використовувати фундаментальний принцип оподаткування: вищі доходи – вищі ставки податків. Ставки податків з фонду оплати праці і прибутку мають бути встановлені так, щоб створена додана вартість розподілялася приблизно порівну між фондом оплати праці й прибутком, а розподіл фонду оплати праці між працівниками забезпечував прийнятні соціальні стандарти.

Відповідно до ст. 1 Конституції Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Соціальна держава

¹ SDG indicator 10.4.1 – Labour income share as present of GDP (%) – Annual // ILOSTAT exploder : сайт. URL: https://www.ilo.org/shinyapps/bulkexplorer17/?lang=en&id=SDG_1041_NOC_RT_A (дата звернення: 26.12.2023).

зобов'язана забезпечити належний рівень життя своїм громадянам, а це означає певні пропорції розподілу доходів. Уявлення про соціальні орієнтири держави дає Європейська соціальна хартія (переглянута)¹. Йдеться не про абсолютні величини, а лише про пропорції розподілу доходів, що забезпечують відповідність Європейській хартії. Єдиним правовим засобом досягнення соціальних стандартів є податкова система й прогресивні ставки оподаткування доходів фізичних осіб. У всіх країнах Європейського Союзу, кандидатом у члени якого Україна стала у 2022 році, застосовуються прогресивні ставки оподаткування доходів фізичних осіб. Визначено рівень доходів, які не підлягають оподаткуванню, та відповідні рівні доходів (переважно до 5-ти рівнів), які оподатковуються за прогресивною шкалою ставок з найвищою ставкою 40–45 %. Наприклад, у Франції прогресивна (п'ятиступенева шкала) від 14 (для окремих виплат від нуля) до 45 %, депозити і дивіденди – 12,8 %².

Для вирівнювання рентабельності інвестицій та забезпечення оптимальної структури виробництва оподаткування прибутку має також здійснюватися за прогресивними ставками. Зокрема, частина прибутку, який реінвестується у виробництво, має вираховуватися з оподаткованої бази. Решта прибутку має оподатковуватися за завищеною ставкою 25–30 %. Розподілений прибуток у вигляді дивідендів має оподатковуватися за прогресивними ставками ПДФО. При оподаткуванні дивідендів нульова ставка не застосовується. Доцільно також запровадити окремий податок на приріст капіталу за ставкою 15–20 %.

Якщо до Податкового кодексу України не будуть внесені зміни, які забезпечать рух у визначеному напрямі, про розвиток економіки можна забути. Уряд може формувати популістські звіти про приріст економіки на 3–4 % щорічно (як це ми спостерігали в минулому багато разів), однак все зростання буде забезпечене друкарським станком Національного банку, державними позиками (під високі відсотки) та доходами заробітчан, які вони пересилають в Україну. Інших інвестицій також не буде (принаймні у виробничий сектор).

За нинішніх умов (період воєнного стану не беремо до уваги) інвестиції здійснювалися переважно у фінансовий сектор. Споживчі кредити на імпорتنі товари живлять корупцію на митниці і забезпечують

¹ Європейська соціальна хартія (переглянута) : від 03.05.1996 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062 (дата звернення: 26.12.2023).

² Податки в Україні vs ЄС: де платять більше? // Ціна держави : сайт. 23.06.2019. URL: <https://cost.ua/714-podatky-v-ukrayini-vs-krayiny-eu-deplyat-bilshe/> (дата звернення: 26.12.2023).

інвесторам вищу маржу, ніж на ринках розвинених країн, одночасно формують дефіцит платіжного балансу України. Дефіцит платіжного балансу тисне на обмінний курс, підвищуючи його. Результатом є «повзуча» інфляція та неперервне знецінення курсу гривні.

Дуже привабливими для інвестицій і корупції є розподіли спеціальних дозволів на використання мінеральних ресурсів, зокрема: розлив мінеральних вод у пляшки (нечувана маржа), видобування корисних копалин, вирубки лісів, а також державні закупівлі, виробництво й реалізація різних алкогольних напоїв, тютюнових виробів і навіть інвестицій у сільське господарство.

Висновки

У роботі досліджено взаємозв'язок між розподілом доходів і соціально-економічним розвитком держави. Доведено, що чинний Податковий кодекс України взагалі не передбачає розвитку економіки, не стимулює інвестиції в сектори виробництва, але дозволяє створення різноманітних корупційних схем ухилення та уникнення оподаткування, що враховують масштабну тіньову економіку, незаконний вивіз капіталів, контрабандний експорт та імпорт.

Для подолання всіх проблем і прискорення соціально-економічного розвитку в законодавстві слід надати вичерпний перелік складових ціни. Запропонована структура ціни товарів і послуг включає в себе додану вартість, нарахований на неї ПДВ, амортизацію основних засобів і фактично понесені витрати. Витрати – це сумарна додана вартість, нарахований ПДВ і амортизація на всіх попередніх стадіях виробництва й розподілу. Додана вартість – єдиний результат економічної діяльності та єдиний об'єкт оподаткування. Додана вартість дорівнює сумі факторних доходів фірми: фонду оплати праці та прибутку. Ринкова оцінка доданої вартості визначається сумою фактично сплачених усіх податків, внесків і зборів з фонду оплати праці й прибутку. На визначену так додану вартість нараховується ПДВ, який включається в ціну на кожній стадії виробництва і розподілу та сплачується покупцем безпосередньо до державного бюджету. Оптимальний розподіл доходів у суспільстві визначається на основі Європейської соціальної хартії (переглянутої) і забезпечується запровадженням прогресивних ставок оподаткування доходів фізичних осіб і прибутків.

Список бібліографічних посилань: 1. Sulafa N. An Assessment of the Debates over Income Distribution and Growth in the Neo-Kaleckian Literature. *Brazilian Journal of Political Economy*. 2021. Vol. 41, No. 4. Pp. 782–796. DOI: <https://doi.org/10.1590/0101-31572021-3165>. 2. Ricardo D. Principles of political economy and taxation. Kitchener : Batoche Books, 2001. 333 p. 3. Мазур М., Сіренко К. Ринок праці в країнах Євросоюзу: статистичний аспект. *Підприємництво та інновації*.

2023. № 26. С. 80–83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/26.12>.
4. Stiglitz J. E. Inequality and economic growth. *Rethinking Capitalism*. 2016. Vol. 86, Iss. 1. Pp. 134–155. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-923X.12237>.
5. Lavoie M., Stockhammer E. Wage-led growth: Concept, theories and policies // Regulating for Decent Work (RDW) Conference (Geneva, 6–8 July 2011). Geneva : ILO, 2012. Pp. 13–39. DOI: https://doi.org/10.1057/9781137357939_2.
6. Kohler K., Guschanski A., Stockhammer E. The impact of financialisation on the wage share: a theoretical clarification and empirical test. *Cambridge Journal of Economics*. 2019. Vol. 43, Iss. 4. Pp. 937–974.
7. Stockhammer E. Rising inequality as a cause of the present crisis. *Cambridge Journal of Economics*. 2015. Vol. 39, Iss. 3. Pp. 935–958.
8. Oreiro J. L. Macrodinâmica pós-keynesiana: crescimento e distribuição de renda. Rio de Janeiro : Alta Books, 2018. 320 p.
9. Пирого І. С. Єдина тарифна сітка: орієнтири соціальної політики. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. № 14. С. 65–73.
10. Vaccaro L., Pontusson J. Rethinking comparative political economy: the growth model perspective. *Politics & Society*. 2016. Vol. 44, Iss. 2. Pp. 175–207. DOI: <https://doi.org/10.1177/0032329216638053>.

Надійшла до редколегії 29.12.2023

Прийнята до опублікування 18.01.2024

Pyroha S. S. Legal measures to ensure fair distribution of income for sustainable development of Ukraine

The article examines the relationship between income distribution and the socio-economic development of the state. It is established that traditional methods of income distribution do not provide for sustainable development and do not correspond to the Constitution of Ukraine, which declares Ukraine a social state. The main regulator of income distribution is the Tax Code. Unfortunately, the current Tax Code of Ukraine does not at all provide for a fair redistribution of income and does not stimulate investment in the production sectors, but encourages the creation of various corruption schemes for evasion and avoidance of taxation, which includes a large-scale shadow economy, illegal export of capital, contraband imports and exports. The article proposes legal methods for overcoming all problems and ensuring accelerated development. To achieve these goals, legislation should contain an comprehensive list of price components. The fair market value (price) is equal to the total added value of the product or service, VAT charged on it and total depreciation at all stages of production and distribution. Added value is the sum of the company's factor incomes: wages and profits. The amount of actually paid taxes from the labor and profit fund determines the actually created added value, on which VAT is calculated, which is paid directly to the Budget at each stage of the movement of goods/services to the final consumer. The amount of added value, VAT and depreciation determines the increase in the market value of goods/services at each stage of production and distribution and corresponds to the amount of taxes, contributions and fees paid precisely by law. The distribution of income in society is determined on the basis of the European Social

Charter (revised) and is ensured by the introduction of progressive tax rates on the incomes of individuals and the profits of enterprises. The income tax rate should be determined by the direction of use of profits, and the rate of distributed profit on dividends should be equal to the personal income tax rates. The zero rate does not apply to taxation of dividends.

Key words: added value, costs, fair market price, depreciation, income distribution.

